

VÁCLAV ČTVRTEK

POHÁDKOVÁ MUZIKA

Ilustrace
Zdeňka Študlarová

VÁCLAV ČTVRTEK

POHÁDKOVÁ MUZIKA

Ilustrace
Zdeňka Študlarová

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována ani šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Václav Čtvrtek

POHÁDKOVÁ MUZIKA

Vydala Grada Publishing, a.s., pod značkou **bambóok**

U Průhonu 22, 170 00 Praha 7

tel.: +420 234 264 401, fax: +420 234 264 400

www.grada.cz

jako svou 6179. publikaci

Ilustrace Zdeňka Študlarová

Odpovědný redaktor Milan Pokorný

Sazba a zlom Antonín Plicka

Zpracování obálky Antonín Plicka

Počet stran 176

Vydání 4., v nakladatelství Grada Publishing 1., 2016

Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a. s.

© Václav Čtvrtek, heirs, 1968

© Grada Publishing, a.s., 2016

Illustrations © Zdeňka Študlarová, 2016

ISBN 978-80-271-9136-9 (ePub)

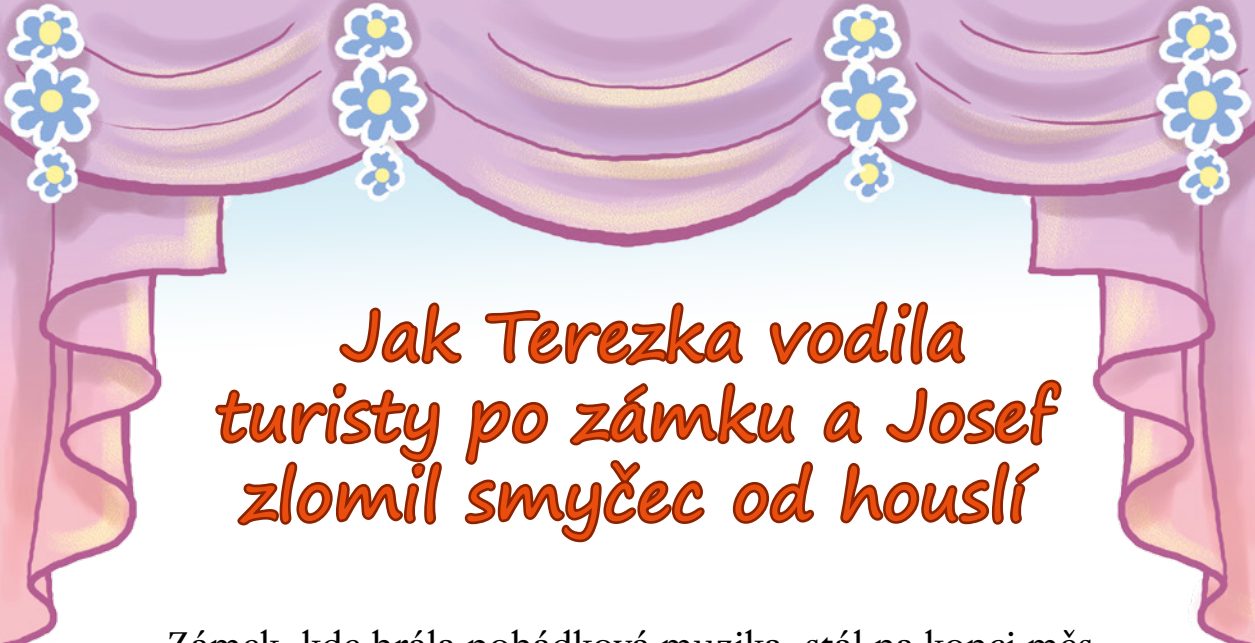
ISBN 978-80-271-9135-2 (pdf)

ISBN 978-80-247-5715-5 (print)

Obsah

Jak Tereзка vodila turisty po zámku a Josef zlomil smyčec od houslí	7
Jak Josef zahrál na violoncello zlým včelám	17
Jak basa vyhrála bitvu o větrného kohouta	28
Jak strašidlo hrálo na harfu	40
Jak pianista Benedikt zahrál polednicím	54
Jak pasák beranů zahrál na flétnu víle	66
Jak žák Slavík půjčil vodníkovi pikolu	75
Jak Josefův pradědeček zahrál na hoboje sedmijánkové kvítky	86
Jak klarinetista Tudypánek zahrál jako ptačí král	98
Jak fagot a hlídací dědeček neuhlídali žáka Slavíka ..	111
Jak komteska Kamélie zahrála na trubku	120
Jak čert hrál jelenům na lesní roh	133
Jak loupežník Záděra zatroubil na pozoun	145
Jak pan Černý bouchl na buben	156
Jak byla svatba a Vindyš břínkl na činely	166

Jak Terezka vodila turisty po zámku a Josef zlomil smyčec od houslí

Zámek, kde hrála pohádková muzika, stál na konci městečka. Měl vysokou věž s větrným kohoutem, devět střech a stříšek a jedenáct komínů. Chodilo se tam klenutou bránou přes padací most. V zámku měli třicet sedm komnat a komnatek. Vzadu byla malá branka, která vedla na starou zahradu a do zeleného parku. Za pobořeným plotem byl už jen dubový les.

Na zámku bydlela Terezka. Nosila modrou skládanou sukni s bílou blůzou, na nohách měla střevíčky na vysokých kramflíčkách, točila na prstě kroužkem s klíči a provázela po zámku turisty.

Přes silnici naproti stála škola. Učil tam Josef. Měl ve třídě skříň, ve skříni černé dřevěné pouzdro a v tom pouzdře housle a starý smyčec. Smyčec pamatoval už šest učitelů. Josef učil žáky zpívat a hrál k tomu na housle.

Až sem je to všechno obyčejné; ale odtud to začíná být proti fyzice.

Každé ráno vykoukla Terezka z okna, jestli už před zámkem stojí autobus s turisty. Potom seběhla dolů po schodech, aby spustila padací most a otevřela bránu. V kamenné

předsíni v přízemí se chvilku zdržela. Je tam vycpaný medvěd a v předních tlapách drží plechovou kasičku.

Terezka klepla kramflíčkem o dlaždici a povídá medvědovi:

„Dobré jitro, nefouká tu na tebe?“

Na medvěda už sto let foukalo z chodby, ale kvůli Terezce vždycky spokojeně zabručel:

„Dobré ráno, je mi tu příjemně jako v zeleném lese.“

Terezka zatočila na prstě kroužkem s klíči, spustila most, otevřela bránu a vedla turisty dovnitř. Nahrnuli se do kamenné předsíně a začali hledat v peněženkách drobné. Terezka zatukala klíčem na kasičku.

„Každý tam dá dvě koruny a děti polovic. Prosím vás, házejte to tam pořádně, nebo medvěd zabručí.“

Vtom cinkl do kasičky jen padesátník a medvěd hlasitě zamručel. Turisti se polekali a honem říkali, že uvnitř je hrací strojek. Terezka věděla, že to tak není. Tiše stála opodál a dívala se, jak turisti koukají medvědovi do huby a pán s **PODROBNÝM PRŮVODCEM** v ruce si tam svítí sirkou.

Potom si Terezka stoupla na třetí schod kamenného schodiště, počkala, až se to všecko utiší, a začala výklad:

„Zámek, který si prohlédnete, patřil knížatům Hološvecům z Perka. Hološvecové byli velmi zajímavý rod. Připomínají se jen dva jeho příslušníci. Je to předposlední Hološvec, který hrál na violoncello a dal v zámku zřídit hudební komnatku, kde se dodnes ozývá pohádková muzika. Komnatku navštívíme. Předposlední Hološvec a jeho choť paní Blandína měli dvě dcery, komtesky Kamélii a Štylfrídu.

Ložnici komtesek navštívíme. Poslední z rodu Hološveců zůstal svobodný, říkalo se mu Pikous a vzal ho čert. Navštívíme lovecký pokoj, kde se to stalo. Obujte si prosím bačkory, půjdeme do patra do hudební komnatky.“

V patře byla dlouhá chodba a vonělo tam starým dřevem. Turisti se tiše šourali v bačkorách. Za nimi po hladkých dlaždicích bruslila nejmenší holčička v největších bačkorách, co se na zámku našly. Všecko se to zastavilo před bílými dveřmi. Terezka otevřela a ukázala klíčem dovnitř nevelkého pokojíku:

„Jsme v zámecké hudební komnatce.“

Hudební nástroje tu ležely na stolcích se zdobenými nožkami, postávaly v koutech a byla jich plná skříň s vypouklými skly.

Housle se leskly jako zlatý pták.

Violoncello plulo v slunečním světle jako zlatá ryba.

Basa se nesla jako černý koráb.

Harfa se podobala oknu, za kterým prší.

Klavír si hověl na sloních nohách.

Flétna se špulila jako panenka.

Pikola, to byla její menší sestra.

Hoboj dělal hubičku, jako by chtěl foukat bubliny.

Klarinet se rozhlížel stříbrnýma očima.

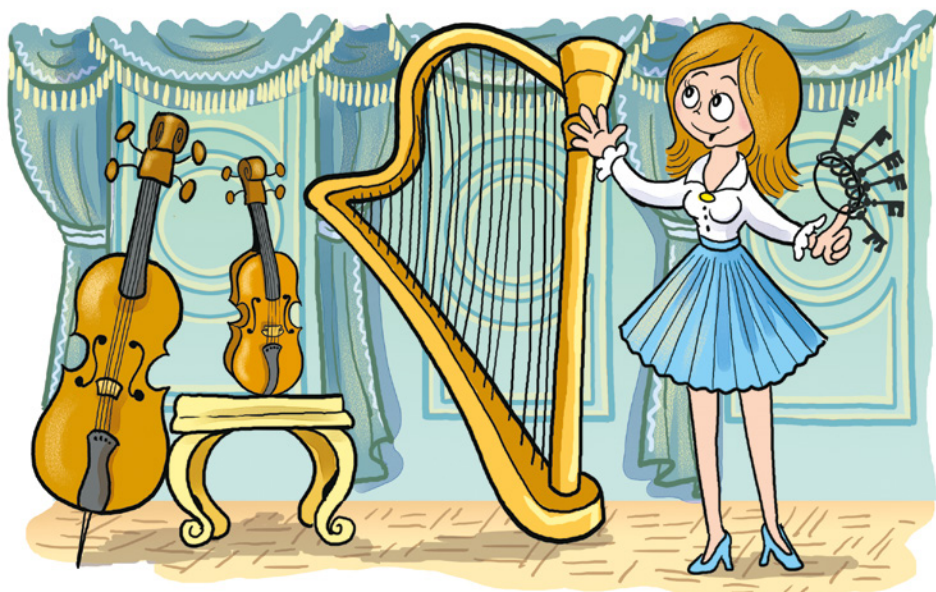
Dlouhán fagot napůl utekl před turisty za záclonu.

Lesní roh se vinul jako zlatý had.

Trubka se bojovně blýskala.

Pozoun mohl být hned dlouhý, hned krátký, jako strašidlo.

Buben, to byl tlouštík oblečený do hladké košile.

Bubínek byl jeho synek.

Činely se blýskaly jako dvě slunce.

Ve vzduchu v hudební komnatce to tiše hrálo. Hrálo to samo od sebe, neslychaně a zvláštně. Hra byla tišší a zas zvučnější, ozývaly se v ní struny, trubky, hoboje, flétny a zdálky dýchal buben.

Turisti si s tím nevěděli rady. Dívali se jeden na druhého a šeptali: „To přece není možné. Vždyť u toho nikdo nesedí.“

Vtom do té hudby basa, měkce, jako z usínání. A housle to zaplétaly do barevných pentliček a trubka do toho hodila zlatý pětník. Všecko to hraje, a nic se ani nehne.

Turisti byli celí nesví. Až jedna paní řekla:

„Někde tu bude rádio.“

Všichni si oddychli, že na to přišli. Jen Tereзка věděla, že to tak není. Chvíli se dívala, jak turisti po všech koutech

hledají tranzistorek, potom otevřela dveře do další komnaty, počkala, až se tam všichni nahnou, a pokračovala ve výkladu:

„Jsme v loveckém pokoji. Dal ho zřídit poslední kníže Hološvec, řečený Pikous. Všecky ty parohy, parůžky a kančí hlavy patří zvěři, kterou sám postřílel. Pohovka pod oknem je udělaná z jeleních parohů. Na stěně visí dvě pušky. Z kratší dal předposlední Hološvec zastřelit medvěda, co dnes stojí s kasičkou v předsíni dole. Z té delší zastřelil poslední Hološvec jelena šestatřicateráka tu noc, kdy ho odnesl čert. Krb, kudy vyletěli, vidíte vlevo.“

Turisti se tomu dali do smíchu a říkali, že jsou to hlouposti. Jen nejmenší holčička v největších bačkorách zatahala Terezku za sukni a s vykulenýma očima jí pošeptala:

„Je tu strašidlo?“

„To víš, že je,“ mrkla na ni Tereška.

Pán s PODROBNÝM PRŮVODCEM rychle zalistoval v knížce. „O strašidle tu není ani zmínka!“ řekl hašteřivě.

„Máte nejnovější vydání Průvodce,“ řekla Tereška. „Všechna starší vydání uvádějí, že zámeckou věž obývá strašidlo Vindyš. Věž je pamětihodná taky tím, že je ozdobena větrným kohoutem, o kterého byla svedena bitva.“

Den za dnem prováděla Tereška turisty, jen v pondělí býval zámek zavřený.

Josef zatím ve škole pod zámek učil žáky zpívat. Už dva měsíce probírali písničku Ovčáci, čtveráci. Všichni ji uměli zpředu i pozpátku, jen žák Slavík to pořád kazil.

Každý den ráno vešel Josef do třídy a řekl:

„Zavřete okna do ulice a ty, Slavíku, otevři uši.“

Potom sáhl do pouzdra pro housle. Patřily škole a byl k nim smyčec, který vydržel už šest učitelů. Inspektor Černý, co pravidelně čtvrtletně prováděl na škole inspekci, si velmi vážil právě toho smyčce. Jen vstoupil do třídy, pohladil si pásek černých vlasů, blýskl zlatým zubem a zeptal se:

„Co smyčec? V pořádku?“

„Prosím,“ odpověděl Josef a zahrál smyčcem několik taktů na housle.

„Dobrá,“ zabručel inspektor Černý a zapsal si to plnicím perem do notesu.

Josef proto na smyčec velmi dbal a zacházel s ním velmi jemně. Když ráno zavřeli žáci okna do ulice a Slavík se začal tvářit, že má uši úplně dokořán jako dvě zámecké brány, poklepal Josef tiše smyčcem na housle a udělal druhé bezpečnostní opatření, které se týkalo žáka Slavíka.

„Slavík si přesedne do první lavice, abych ho slyšel jen já. Zpívá velmi silně a velmi falešně a popletl by všechny lavice před sebou.“

Slavík si přesedl a spustili písničku Ovčáci, čtveráci. Josef hrál na housle, ostatní zpívali a Slavík jim do toho bučel. Tak bylo celkem všechno v pořádku.

Jenže ten den, kdy začalo naše vyprávění, měl Josef už od rána plnou hlavu Terezky. Složil pro ni písničku a chtěl ji Terezce večer zahrát. Tak se stalo, že zapomněl žáka Slavíka přesadit do první lavice. A vůbec byl velmi roztržitý. Vzal housle z pouzdra, jemně natřel smyčec kalafunou a rovnou řekl:

„Ovčáci, čtveráci.“

Stiskl housle pod bradou a začal hrát. Třída se dala do zpěvu.

Ale i když měl Josef plnou hlavu písničky pro Terezku, přece jen slyší, že někdo začal Ovčáky dřív.

„Dost,“ řekl Josef. „Někdo se nám ulil od startu.“

Znova si srovnal housle pod bradu a vzal to od začátku. Třída se dala do zpěvu. Všecko se to shodlo, jen ten jeden hlas se zas vlekl pozadu jako raněné křídlo.

„Přidej plyn!“ křikl Josef a přitiskl smyčec silněji na struny. Jenže pořád slyší ten hlas, jak klopýtá o čtvrt taktu pozadu. „Dost,“ řekl Josef, „začneme ještě jednou.“

Foukl si vpředu za košili, aby si ochladil zlost, a začal do třetice. Teď to zas bylo celé falešné, chvilkami o půl tónu, chvilkami o tři čtvrtě.

„Dost,“ řekl tiše Josef, a pak zaburácel: „Dost! Někdo mi vzadu zpívá falešně jako pneumatika v zatáčce!“

„To Slavík,“ řekla třída.

„To se ví, Slavík!“ řekl Josef a uhodil smyčcem o stolek. Starý smyčec se rozletěl na dva kusy.

Josef uložil housle do pouzdra, opatrně k nim přidal přeražený smyčec, už docela zbytečně přesadil žáka Slavíka do první lavice a odešel ze třídy.

Před večerem Terezka čekala na Josefa, až jí přijde zahrát novou písničku. Seděla u okna a dívala se ke škole. Školní dveře se otevřely, Josef přeběhl silnici a přichází přes padací most. V ruce nese pouzdro s houslemi. Terezka mu zamávala a rozběhla se do hudební komnatky. Připravila Josefovi pult na noty a uvelebila se na kanapátko.

V komnatce je ticho. Podvečerní slunce má sto tváří v plechu a laku hudebních nástrojů a do ticha se jemně ozývá pohádková muzika.

Josef vešel do komnatky a Terezka mu vesele povídá:

„Tak mi zahraj tu svou novou písničku.“

Potom se líp podívala a skoro se lekla:

„Ale proč sis vzal modré šaty? Taková úřední barva!“

Josef sáhl do vesty pro klíček a odemkl pouzdro.

Terezka se teď lekla doopravdy.

„Co jsi to vyvedl se smyčcem?“

Pohádková muzika se zajíkla a ztichla.

Terezka překládá v rukách přeražený smyčec, visí to všechno jen na pramínku žíní.

„No co,“ pokrčil rameny Josef, ale v hlase má plno starostí. „Slavík mě dopálil a sekl jsem s tím o stolek.“

Terezka chtěla Josefa potěšit.

„Stejně to už byl starý a vetchý smyčec.“

„Až to takhle řeknu inspektoru Černému,“ povídá na to Josef, „požene mě rovnou ze školy. Vždyť on byl pyšný právě na to, že je ten smyčec starý a vetchý.“

„Tak já už nevím,“ řekla Terezka a začala hledat v kabelce kapesník.

„Dají mě na školu někam pryč, kde není žák Slavík, abych jim zas nepřerazil smyčec,“ řekl Josef a mračil se, aby nebylo vidět, jak je nešťastný.

V komnatce už byla tma. Vždycky za chvíli bylo slyšet, jak do té tmy ukápla Terezce slza. Ale najednou se v té tmě někdo zachrul a zabručel:

„Heleďte, vy dva, běžte za dveře a my se podíváme, co by se dalo dělat.“

Ona to byla basa.

„Ale to je přece proti fyzice!“ řekl Josef.

„Tak se nech podle fyziky vyhnat ze školy a od Terezky,“ zabručela basa a oba je vystrkala na chodbu.

Stáli tam a trochu se třásli.

Z hudební komnatky se začala ozývat pohádková muzika. Ale nebylo to teď žádné lehoučké ševlení. Buben tam rozčileně bouchal, že smyčec je úplně nadranc, lesní roh se nad tím dojatě zalykal, a basa, kruci, nechte toho, tohle nám nepomůže. Harfa smyčec tolik litovala, až se nad ním stříbrně rozplakala. A basa zas, kruci, tohle nám ale už vůbec nepomůže! A tak klarinet vesele zahrál pro

dobrou náladu. A basa, tohle je ono, a teď se bude přemýšlet a na něco se přijde. Za chvíličku vřískla trubka, už to mám! Jenže ještě bylo třeba, aby do toho fagot přidal trochu dědkovského rozumu.

„Každý se nejlíp spraví tím, nač je zvyklý,“ povídá fagot hlubokým doktorským hlasem.

A protože přeražený smyčec byl nejvíc zvyklý na písničku Ovčáci, čtveráci, zahráli mu ji. Nejdřív samy zámecké housle. A pak už to znělo všemi hlasy. Hoboj do sladka, jako by přeražený smyčec mazal lepem, bubínek repetil, jako by zatloukal nejtky, harfa už neplakala, ale uhlazovala smyčci žíně. Zadul do toho pozoun, aby to všechno navždycky zůstalo pevné a pružné, a nakonec pískla pikola, jako když se sfoukne poslední prášek z hotového díla. Potom se udělalo ticho, jako když kapelník poručí konec muziky.

„Už smíme dovnitř?“ špitla Terezka.

„Jo,“ řekla basa.

Josef a Terezka spolu vešli do hudební komnatky. Na nebi svítil měsíc a bylo ho všude plno. V pouzdře na stoleku ležely školní housle a vedle nich celý smyčec. Josef ho zkusil a povídá:

„Je jako z Itálie. Vydrží ještě nejmíň devět učitelů.“

Terezka přinesla zdola svíčku a Josef jí zahrál svou novou písničku. Znělo to tak pěkně, že se mu to ani nechtělo věřit.

„Terezko, takhle přece bych já sám nikdy nezahrál,“ povídá. „Bude to v tom smyčci. Terezko, na zámku se děje něco proti fyzice!“

Jak Josef zahrál na violoncello zlým včelám

To nevěděla ani Terezka, že v dubovém lese za zámeckým parkem žije v jeskyni loupežník. Z toho lesa zapomněly odejít staré časy a zůstaly tam i s loupežníkem, vílami a polednicemi.

Ještě před sto lety honil loupežník Záděra kupce po lese jako jeleny. Jeskyni si vyložil drahými kůžemi a jedl ze zlatého talíře. Po pasekách rozhazoval perly a smál se, když se některá pěnička spletla a zobla si.

Záděra vycházel i z lesa a po zámeckém parku chodil jako po svém. Často zahlídl za oknem hudební komnatky předposledního Hološvece, jak sedí v křesílku, krajkovou manžetu má zahrnutou do rukávu, aby nešmidrala po strunách, a hraje na violoncello. Záděra vždycky postál a kousek si poslechl. Jednou ale měl nešťastný nápad. Zul si střevíc a zabouchal podpatkem na zámeckou zeď. Kníže, protože byl mrňous, si přistrčil k oknu stoličku a vykoukl. Záděra na něho zavolał:

„Pořád to poslouchám, ale nikdy nevím, co to vlastně hraješ.“

Hološvec se chvíli probíral smyčcem v partesech a zvykal si na to, že mu loupežník tyká. Pak k němu zezadu

přistoupila jeho choť paní Blandína a něco mu pošeptala. Hološvec spokojeně zamečel, jako by na tu chytrost přišel sám, podrbal se na zvadlém nose a povídá:

„Tak ty nepoznáš, že je to písnička o jednom hodném loupežníkovi, co se vždycky dělil se svým knížetem?“

A hned příští neděli po mši svolal Hološvec okresní loupežníky na zámek. Přišel Záděra a ještě dva. Kníže jim dal nalít. Než šla láhev dokola podruhé, Hološvec řekl:

„Tak hoši, od pondělka napolovic. Když se toho budete držet, přestanu na vás posílat vojáky.“

Dva loupežníci si s knížetem plácli, ale Záděra tvrdohlavě povídá:

„To známe, tyhle holporty. Pan kníže by vždycky schlamstnul tu lepší půlku.“

A sekl kloboukem o koleno a šel.

„Pak se ale zruší ta lesní křižovatka, co u ní číháš na kupce!“ křikl za ním Hološvec.

Loupežník Záděra byl hrdý jako jelen dvacaterák. Sedl si na kobereček na práh jeskyně, ruce jako palice složil do klína a nehnul ani palcem, když na křižovatku přišli hajní s fajfkami a báby s motyčkami, překopali křižovatku a vysázeli tam stromky. Křižovatka zarostla a kupci tamtudy přestali chodit. Záděra vstal ze zvetšelého koberečku, strásl ze sebe zbytky drahých šatů a kudlou si sroubil z habrové kůry kalhoty a z dubové kůry kabát. Pod lesem utrhl lopuchový list, posadil si ho na hlavu a měl klobouk. Potom houkl k zámku:

„A hlady kvůli tobě taky neumřu!“

Tak se Záděra z loupežnické pýchy Hološvecovi nepostavil silou. Opřel se o svou hrdost a začal sbírat houby, jahody a ostružiny. Sílu měl jako hrom a vždycky toho polovic rozmačkal. To lesní jídlo zapíjel vodou ze studánky u jeskyně, časem se mu taková strava zdála mdlá. A proto právě včas potkal medvěda. Jednou se totiž při pití zvedl Záděra od studánky a na druhé straně stojí medvěd, pořádný huňatý hnědák.

„Kde se tu bereš, kůže?“ povídá mu Záděra.

Medvěd přešlápl a olízl si suchou tlapu.

„Ale, zabloudil jsem asi. Bývala tu křižovatka, a teď tu není nic. A pil bych.“

„Tak si dej,“ a Záděra vyrýpl u studánky patou korýtko, aby se medvědovi líp pilo.

„Nejdřív něco zakousnu,“ povídá medvěd a rozhlídl se po stromech.

Už se hrne nahoru po starém dřevém dubu. A rovnou prackami pod kůru. Vylovil medový plást, napomenul